

JustitiedepartementetBrottsförebyggande rådet
Box 1386
111 93 Stockholm

Uppdrag att utveckla samverkan med civilsamhället i det brottsförebyggande arbetet

Regeringens beslut

Brottsförebyggande rådet (Brå) får i uppdrag att utveckla samverkan med det civila samhällets organisationer i det lokala brottsförebyggande arbetet genom att ge stöd till kommuner.

I uppdraget ingår att Brå ska verka för att öka kommunernas kunskap om det civila samhällets roll och hur civilsamhället kan bidra i det brottsförebyggande arbetet, samt vilka verktyg som kommuner kan använda sig av i samverkan med civilsamhället. Brå ska också verka för att utveckla kommunernas samverkan med civilsamhället i det brottsförebyggande arbetet. Det omfattar bl.a. att identifiera inom vilka områden eller sammanhang som det finns stora behov av att utveckla former för samverkan med civilsamhället och att bidra till samverkan inom dessa.

Uppdraget ska genomföras i samverkan med organisationer inom det civila samhället, Jämställdhetsmyndigheten, länsstyrelserna, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Myndigheten för stöd till trossamfund (SST), Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Regioner.

Brå ska lämna en delredovisning senast den 28 februari 2025 och en slutredovisning senast den 2 mars 2026 till Regeringskansliet (Justitiedepartementet). Delredovisningen ska innehålla en analys av behovet av fler åtgärder för att utveckla samverkan med det civila samhället. Slutredovisningen ska innehålla en beskrivning av vilka åtgärder som vidtagits samt en sammantagen analys och bedömning av vidtagna åtgärder.

Bakgrund

Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD) har nyligen publicerat rapporten Lägesbild om civilsamhällets brottsförebyggande insatser, erfarenheter och synpunkter (2024). NOD lyfter flera utmaningar och utvecklingsområden vad gäller civilsamhällets involvering i det brottsförebyggande arbetet, bl.a. vad gäller att förbättra offentliga aktörers relationer till civilsamhället och hur insatser på det brottsförebyggande området bör utformas. I ett brev uppmanar femton civilsamhällesorganisationer regeringen att uppdraga myndigheter att se över vilka insatser de i samverkan med civilsamhällets organisationer kan vidta för att stärka det socialt förebyggande och tillitsfrämjande arbetet (S2023/03038). Den 30 januari 2024 träffade justitieministern och socialministern representanter från organisationerna som skickat brevet för att diskutera hur det civila samhället bättre kan involveras i det brottsförebyggande arbetet.

Regeringen har vidtagit åtgärder för att stärka samverkan med det civila samhället i det brottsförebyggande arbetet. Enligt regeringens skrivelse Barriärer mot brott – en socialpreventiv strategi mot kriminella nätverk och annan brottslighet (skr. 2023/24:68) är regeringens inriktning för det fortsatta arbetet att verka för att skapa goda förutsättningar för civilsamhället inklusive idrottsrörelsen att genom sina verksamheter och gemenskaper vara en del i ett brett förebyggande arbete. Brå har ett pågående uppdrag att utveckla det nationella stödet i det brottsförebyggande arbetet (Ju2023/00472). Brå ska inom ramen för uppdraget bl.a. utveckla behovsanpassade och praktiktära stödinsatser till kommuner och andra aktörer. I uppdraget ingår också att ta en mer aktiv roll i den nationella samordningen och vid behov initiera nya samarbeten med aktörer inom bl.a. civilsamhället.

Skälen för regeringens beslut

Brottsligheten måste bekämpas och förebyggas med hela samhällets samlade förmåga. Regeringen ser behov av att utveckla samverkan med det civila samhällets organisationer i det lokala brottsförebyggande arbetet. För ett effektivt brottsförebyggande arbete är det viktigt att tillvarata civilsamhällets kunskaper, perspektiv, nätverk och engagemang. Det civila samhällets organisationer erbjuder viktiga sociala och situationella insatser som förebygger kriminalitet och våldsutsatthet, samt bryter utanförskap. Civilsamhället bidrar också med lokalkännedom och förankring, innovativa

metoder och arbetssätt, samt kännedom om och relationer till målgrupper som det offentliga vill nå i det brottsförebyggande arbetet.

Den 1 juli förra året trädde lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete i kraft. Den syftar till att säkerställa att kommunernas brottsförebyggande arbete är prioriterat, effektivt och kunskapsbaserat. Enligt lagen ska kommunerna bl.a. ta fram en lägesbild över den lokala brottsligheten och besluta om en åtgärdsplan. Kommunerna ska också ha en samordningsfunktion för brottsförebyggande frågor, som bl.a. ska vara kontaktpunkt i förhållande till externa aktörer. Dessutom ska kommunerna verka för att skriftliga överenskommelser om samverkan ingås med relevanta aktörer och att strategiska brottsförebyggande frågor hanteras i ett särskilt forum där kommunen och relevanta aktörer, såsom organisationer i det civila samhället, kan ingå.

Samtidigt visar Brås rapport Det brottsförebyggande arbetet i Sverige (2024) att det finns brister i samverkan. Av de kommuner som har en samverkansöverenskommelse, är det bara en liten andel som har det med någon aktör från civilsamhället, räddningstjänsten, regionen eller länsstyrelsen. I ungefär två av tio kommuner ingår aktörer från regionen och civilsamhället i de lokala brottsförebyggande råden.

Brå har i uppgift att bidra till kunskapsutvecklingen inom det kriminalpolitiska området och att främja brottsförebyggande arbete. För att främja ett kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete har Brå tillsammans med andra aktörer tagit fram flera stödmaterial, t.ex. Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete (2020) och Kartläggning och lägesbild i lokalt brottsförebyggande arbete (2021). Brå ger också stöd i att integrera och samordna det våldsförebyggande och brottsförebyggande arbetet på lokal nivå i Metodstöd för kartläggning av tre våldstyper – våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål (2022). Brå har även ett pågående uppdrag att utveckla det nationella stödet i det brottsförebyggande arbetet (Ju2023/00472). Inom ramen för uppdraget att implementera GVI-strategin (Ju2024/00550) har Brå dessutom nyligen genomfört ett arbete med att utveckla samverkan med det civila samhället och Center mot våldsbejakande extremism vid Brå har t.ex. ett nätverk av organisationer inklusive trossamfund. Sammantaget har Brå goda förutsättningar att på ett systematiskt sätt ge stöd till kommunerna

för att utveckla deras samverkan med det civila samhällets organisationer i det brottsförebyggande arbetet.

På regeringens vägnar

Gunnar Strömmer

Anders Persson

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Socialdepartementet/HC, SOF, SL

Finansdepartementet/BA, K, SFÖ

Utbildningsdepartementet/GV, S, UH

Arbetsmarknadsdepartementet/JÄM, IU

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet/SPN

länsstyrelserna

Jämställdhetsmyndigheten

Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället

Myndigheten för stöd till trossamfund

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Polismyndigheten

Socialstyrelsen

Sveriges Kommuner och Regioner